

Evaluatie

De basis op orde

Terugblik op het eerste jaar Wet inburgering
2021

Versie: 4
Datum: 3 maart 2023

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
1.1 Achtergrond en context van de evaluatie	5
1.2 Aanpak van de evaluatie	5
1.3 Leeswijzer	5
2. Eén jaar Wet inburgering 2021: De basis is op orde	6
2.1 De uitvoering van de Wet inburgering 2021 is in de basis op orde	6
2.2 We plukken de vruchten van het werken in de geest van de nieuwe wet door de opgedane ervaring met de intensieve aanpak nieuwkomers	6
2.3 Uitvoeringsproblemen DUO bij zorgen voor een vertraagde opstart van de uitvoering	7
2.4 De instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 bleef achter, meer inburgeraars dan verwacht vielen onder de Wet inburgering 2013	7
2.5 Het realiseren van de vroege start in het azc is onze gezamenlijke ambitie, maar dit vraagt de komende tijd onze aandacht	7
2.6 Het proces van brede intake, afnemen van leerbaarheidstoets en het vaststellen van het PIP is geregeld	8
2.7 De keuze om op U16-niveau de leerroutes in te kopen is van meerwaarde gebleken	9
2.8 Sagènn Educatie biedt het taalonderwijs voor de B1-route en de Z-route en is binnen de ZOU-regio (nog) in opbouw	10
2.9 De participatiecomponent in de Z-route is een uitdaging om te organiseren	10
2.10 De regionale inkoop van de onderwijsroute was uitdagend	11
2.11 Financiële ontzorging blijkt in de praktijk weerbarstig te zijn	11
2.12 De samenwerking met contractpartijen PVT en MAP worden positief ervaren	13
2.13 ELIP-dienstverlening is beschikbaar, maar hier wordt in afnemende mate gebruik van gemaakt	13
2.14 De samenwerking met de VW-organisaties is constructief en de afgelopen periode versterkt	13
3. Financiën in beeld	14
3.1 De uitvoeringskosten zijn in 2022 ongeveer gelijk aan de geraamde begroting inclusief tijdelijke middelen voor de intensieve aanpak	14
3.2 De implementatie van de Wet inburgering 2021 is vergevorderd en wordt naar verwachting binnen de beschikbare middelen afgerond in 2023	14
3.3 De bestedingen op de inburgeringsvoorzieningen in 2022 zijn lager dan verwacht door de vertraagde opstart van de Wet inburgering 2021 en de hogere instroom van inburgeraars die vallen onder Wet inburgering 2013	15
3.4 We adviseren gemeenten om de niet bestede budgetten voor inburgeringsvoorzieningen te reserveren	16
4. Een blik vooruit: de aandachtspunten voor de komende periode	17
B.1 De Wet inburgering 2021 en de regionale visie van de RSD	19
B.2 Het eerste jaar Wet inburgering 2021 in cijfers	27

Samenvatting

Deze evaluatie geeft inzicht in het eerste jaar werken met de Wet inburgering 2021 in de gemeenten De Bilt, Bunnik, Utrechtse Heuvelrug, Zeist en Wijk bij Duurstede. We gaan in op de verschillende onderdelen van de inburgeringsdienstverlening, maar geven ook inzicht in de resultaten van de intensieve aanpak nieuwkomers en de ELIP-dienstverlening.

De uitvoering van de Wet inburgering 2021 is in de basis op orde

We plukken de vruchten van het werken in de geest van de nieuwe wet door de opgedane ervaring met de intensieve aanpak nieuwkomers vanaf 2018. Aan het begin van 2022 was de instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2013 hoger dan verwacht. Ook ging de Wet inburgering 2021 vertraagd van start door uitvoeringsproblemen bij DUO. We hebben deze aangelegenheden gebruikt om de uitvoeringsprocessen goed in te richten en te verbeteren waar mogelijk zonder dat dit effect had op veel inburgeraars onder de Wet inburgering 2021. We blijven de komende tijd werken aan het doorontwikkelen van de uitvoeringspraktijk, deskundigheidsbevordering van de regisseurs en de kwaliteit van onze dienstverlening.

Het realiseren van de vroege start in het azc is onze ambitie, maar dit vraagt de komende tijd onze gezamenlijke aandacht. Het proces van brede intake, afnemen van leerbaarheidstoets en het vaststellen van het PIP is geregeld en verloopt goed. De eerste groep inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 zijn inmiddels bezig met hun inburgeringstrajecten.

De keuze om op U16-niveau de leerroutes in te kopen is van meerwaarde gebleken. Sagènn Educatie biedt het taalonderwijs voor de B1-route en de Z-route en is binnen de ZOU-regio (nog) in opbouw. De komende periode ontwikkelen we de inrichting van participatiecomponent in de Z-route. De regionale inkoop van de onderwijsroute was een langdurig traject. Inmiddels zijn de taakschakeltrajecten voor hbo en universiteit georganiseerd en zijn we regionaal in vergevorderd stadium met de inkoop van de taakschakeltrajecten voor het mbo.

Financiële ontzorging blijkt in de praktijk weerbarstig te zijn. Vaste lastenpartners zijn onvoldoende geïnformeerd en voorbereid door de wetgever over de komst van financieel ontzorgen. Daarnaast geeft de inburgeringswet geen ruimte voor het aanbieden van maatwerk bij het financieel ontzorgen.

De samenwerking met contractpartijen PVT en MAP worden positief ervaren. ELIP-dienstverlening is beschikbaar, maar hier wordt in afnemende mate gebruik van gemaakt doordat meer klanten hebben voldaan aan hun inburgeringsplicht. De samenwerking met de VW-organisaties is constructief en de afgelopen periode versterkt.

De financiën in beeld

De uitvoeringskosten zijn ongeveer gelijk aan de geraamde begroting inclusief tijdelijke middelen voor de intensieve aanpak. De implementatie van de Wet inburgering 2021 is vergevorderd en wordt naar verwachting binnen de beschikbare middelen afgerond in 2023. De bestedingen op de inburgeringsvoorzieningen zijn lager dan verwacht door de vertraagde opstart van de Wet inburgering 2021 en de hogere instroom van inburgeraars die vallen onder Wet inburgering 2013.

Een blik vooruit: de aandachtspunten voor de komende periode

Op basis van de evaluatie gaan we de komende periode aan de slag met de volgende aandachtspunten:

- *Vroege start in het azc:*
Het is onze ambitie om voor alle asielmigranten die aan onze gemeenten gekoppeld zijn een vroege start van de inburgering in het azc te realiseren.
- *Participatiecomponent in de Z-route:*
We starten een projectgroep die de werkwijze rondom de begeleiding van inburgeraars in de Z-route én hun participatieplek georganiseerd. Hierbij betrekken we de lokale samenwerkingspartners en trekken we samen op de mogelijkheden die de gemeenten hiervoor bieden.
- *Onderwijsroute:*
In afwachting van de beslissing van het Rijk om de onderwijsroute al dan niet onder te brengen in het reguliere onderwijs, blijven we betrokken bij de opgave van centrumgemeente Utrecht om de inkoop te realiseren en sluiten aan bij de regionale inkoopproces.
- *Vestiging taalschool in de regio en verdere opbouw van de samenwerking:*
Uiterlijk aan het begin van Q2 opent de taalschool Sagènn naar verwachting in onze regio. Dit bevordert de verdere opbouw van de samenwerking met deze taalaanbieder.
- *Opbouw Team inburgering en deskundigheidsbevordering:*
De verdubbelde taakstelling voor 2023 en de hogere instroom van inburgeraars onder Wet inburgering 2013 afgelopen jaar maakt dat we het Team inburgering verder opbouwen. We houden aandacht voor het lerend ontwikkelen in de praktijk.
- *Doorgaande lijn met VW-organisaties:*
We investeren in deze goede samenwerking door gezamenlijk de doorgaande lijn te bewaken en door te ontwikkelen. Financieel ontzorgen houdt onze voortdurende aandacht, waarbij onderlinge afstemming het uitgangspunt blijft. Waar nodig ondersteunen we elkaar bij het informeren en managen van de verwachtingen van de doelgroep over financieel ontzorgen.
- *Werken vanuit het azc:*
Vanuit de arbeidsmarktregio wordt werken vanuit het azc gestimuleerd. We trekken hierin samen op met gemeenten in de arbeidsmarktregio. Deze visie past bij onze ambitie om een vroege start vanuit het azc te realiseren.
- *Schaarse randvoorwaarden om inburgering te faciliteren, zoals kinderopvang, scholen, VVE-onderwijs, huisartsen en tandartsen:*
De schaarse beschikbaarheid van lokale basisvoorzieningen, zoals kinderopvang, (basis)scholen voor kinderen, VVE-onderwijs, huisartsen en tandartsen is een gezamenlijk aandachtspunt voor de gemeenten, VW-organisaties en de RSD.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en context van de evaluatie

Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering 2021 van kracht. Deze moet er voor zorgen dat inburgeringsplichtigen sneller en beter integreren in onze samenleving. In de memorie van toelichting horend bij deze wet, is het beleidsdoel als volgt geformuleerd:

*"Inburgeringsplichtigen bereiken het voor hen hoogst haalbare taalniveau (liefst niveau B1) en kennis van de Nederlandse maatschappij, in combinatie met gerichte inspanningen op participeren naar vermogen vanaf de start van het inburgeringstraject."*¹

De regie voor de inburgering is weer belegd bij de gemeente, en zij zijn daarmee verantwoordelijk voor de inburgering van zowel asiel-, gezinsmigranten als overige migranten. De RSD geeft in opdracht van de vijf gemeenten, samen met de lokale Vluchtelingenwerkorganisaties (VW-organisaties), uitvoering aan de wet. Vanaf 2020 is er hard gewerkt aan de implementatie van de nieuwe wet. Aan het Algemeen Bestuur (AB) is toegezegd dat de implementatie van de nieuwe wet na één jaar geëvalueerd zal worden. Deze rapportage is het eindproduct van deze evaluatie.

1.2 Aanpak van de evaluatie

Deze evaluatie geeft inzicht in het eerste jaar werken met de Wet inburgering 2021. We gaan in op de verschillende onderdelen van de inburgeringsdienstverlening, maar geven ook inzicht in de resultaten van de intensieve aanpak nieuwkomers en de ELIP-dienstverlening.

De evaluatie is tot stand gekomen op basis van gesprekken met inburgeraars, regisseurs van Team inburgering², unitmanager, kwaliteitsmedewerker, projectleider inburgering, coördinatoren van de VW-organisaties, de manager van de taalaanbieder en de beleidsadviseurs van de gemeenten.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 bespreken we de ervaringen met de nieuwe wet. Hoofdstuk 3 brengt de financiën van het afgelopen jaar in beeld. In hoofdstuk 4 gaan we in op de aandachtspunten voor de komende periode.

In Bijlage 1 is een uitgebreide toelichting de Wet inburgering 2021, de regionale visie van de RSD en een procesomschrijving van inburgering in de praktijk opgenomen. Bijlage 2 geeft een cijfermatig overzicht van het eerste jaar Wet inburgering 2021.

¹ Memorie van toelichting wetsvoorstel Wet Inburgering 2021, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/04/memorie-van-toelichting-wetsvoorstel-wet-inburgering>

² Voorheen werd Team inburgering aangeduid als Team Nieuwe Inwoners (TNI)

2. Eén jaar Wet inburgering 2021: De basis is op orde

In dit hoofdstuk gaan we in op de ervaringen met het eerste jaar Wet inburgering 2021 in de praktijk en de implementatie van de nieuwe wet. We schetsen eerst een algemeen beeld en zetten vervolgens per inburgeringsvoorziening de ervaringen uiteen.

2.1 De uitvoering van de Wet inburgering 2021 is in de basis op orde

Tijdens de implementatiefase van de nieuwe wet kwam de informatievoorziening vanuit het Rijk traag op gang. Dit maakte het implementeren uitdagend, omdat niet altijd precies duidelijk was hoe de wetgever de uitvoeringspraktijk voor ogen had en welke vereisten aan gemeenten gesteld werden. Aan het begin van 2022 kwamen daar de uitvoeringsproblemen bij DUO (zie paragraaf 2.3) bij en startten we in de praktijk zodoende met achterstanden in de begeleiding van de inburgeraars. Ondanks deze complexe context is het gelukt om samen met de regionale ketenpartners in het afgelopen jaar het werken met de nieuwe wet in de basis op orde te krijgen. Er is volop geïnvesteerd in het opbouwen van interne werkprocessen, samenwerkingsafspraken en informatiemateriaal in eigen taal voor de inburgeraar.

"Ik kijk positief terug op de implementatie. Er was goede en open communicatie vanuit RSD. We zijn als gemeenten goed meegenomen in het implementatieproces. Ook als het even niet zo lekker liep of er uitvoeringsvraagstukken in de praktijk speelden, werd hier open over gecommuniceerd en gezamenlijk gezocht naar een oplossing."

- Beleidsadviseur gemeente

Regelmatig worden wij benaderd door andere gemeenten voor informatie over onze werkwijze (met name op het gebied van financiële ontzorging³) en het gebruik van ons informatiemateriaal. Deze gemeenten gebruiken onze werkwijze als inspiratie bij de implementatie van de Wet inburgering 2021. We hebben daarnaast praatplaten⁴ ontwikkeld voor asiel- en gezinsmigranten in eigen taal, zodat we het inburgeringstraject overzichtelijk aan hen kunnen uitleggen. De praatplaten zijn op onze website beschikbaar gesteld, zodat andere gemeenten deze kunnen gebruiken bij hun dienstverlening.

De vertraagde instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 gaf ons de gelegenheid om de uitvoeringsprocessen op aan te passen waar nodig zonder dat hiermee de impact groot was op een grote groep inburgeraars. Hoewel we constateren dat de basis van het werken met de nieuwe wet op orde is, blijven we de komende tijd werken aan het doorontwikkelen van de uitvoeringspraktijk, deskundigheidsbevordering van de regisseurs en de kwaliteit van onze dienstverlening. Dit doen we in nauwe samenwerking met onze lokale en regionale ketenpartners.

2.2 We plukken de vruchten van het werken in de geest van de nieuwe wet door de opgedane ervaring met de intensieve aanpak nieuwkomers

De keuze die de gemeenten in 2018 hebben gemaakt om extra middelen beschikbaar te stellen voor de intensieve aanpak door het Team inburgering speelt hierin een prominente rol. Op uitvoeringsniveau werkten de regisseurs in deze aanpak tenslotte al in de geest van de nieuwe wet. Veel praktische zaken konden daardoor relatief snel worden omgezet naar de vereisten van de Wet inburgering 2021. Op regionaal niveau is de samenwerking met lokale partners (zoals de VW-organisaties) en regionale partners (op U16 niveau) verder uitgediept.

³ Alle bijstandsgerechtigde asielmigranten worden verplicht financieel ontzorgt onder de Wet inburgering 2021. Dit betekent dat vanuit de bijstandsuitkering de vaste lasten aan onder meer huur, gas, water, stroom, WA-verzekering en de verplichte zorgverzekering worden doorbetaald door de RSD voor een periode van 6 maanden.

⁴ De praatplaten zijn te bekijken op: <https://www.rsdkrh.nl/informatie-voor-het-netwerk>

"Je merkt in de praktijk dat de RSD ervaring heeft met het begeleiden van en werken met inburgeraars. Dat is een groot voordeel bij het werken met de nieuwe wet inburgering."

– Manager Sagènn Educatie

2.3 Uitvoeringsproblemen bij DUO zorgden voor een vertraagde opstart van de uitvoering

Op 26 januari 2022 informeerde het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid via een Kamerbrief⁵ dat aan het licht was gekomen dat een aantal inburgeringsplichtigen ten onrechte onder de Wet inburgering 2021 was geplaatst. Ze hadden onder oude Wet inburgering 2013 moeten vallen. Naast dat inburgeraars verkeerd zijn geïnformeerd, leidde dit ook tot privacy risico's, omdat gemeenten gegevens hadden ontvangen van inburgeringsplichtigen die ze niet hadden mogen krijgen. Op verzoek van minister Van Gennip heeft de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) het proces van het opleggen van de inburgeringsplicht toen tijdelijk stilgelegd.

Vanaf 1 maart 2022 heeft DUO het opleggen van de inburgeringsplicht hervat voor gezinsmigranten. Het proces voor asielstatushouders onder de nieuwe Wet inburgering lag langer stil dan voor gezinsmigranten, omdat DUO en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) een onvolkomenheid in hun informatiesystemen moesten herstellen. Per 25 maart 2022 is ook dit proces hervat. De kennisgeving onder de oude Wet inburgering 2013 is per 1 juni 2022 hervat.

Hiermee startte de dienstverlening door de RSD in het kader van de nieuwe Wet inburgering 2021 feitelijk gezien pas in de loop van Q2 2022.

2.4 De instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 bleef achter, meer inburgeraars dan verwacht vielen onder de Wet inburgering 2013

De gemeenten hebben hun huisvestingstaakstelling in 2022 behaald door 187 inburgeringsplichtige asielmigranten te huisvesten. Meer dan de helft van hen (97 asielmigranten) bleken onder de Wet inburgering 2013 te vallen, waardoor de instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 ook lager was en later op gang kwam dan we vooraf hadden verwacht. Dit kwam naast de vertraagde opstart door uitvoeringsproblemen bij DUO. Deze lagere instroom heeft zodoende effect gehad op de bestedingen van de inburgeringsvoorzieningen (zie paragraaf 3.3).

2.5 Het realiseren van de vroege start in het azc is onze ambitie, maar dit vraagt de komende tijd onze gezamenlijke aandacht

Het is de ambitie om de vroege start in het asielzoekerscentrum (azc) te realiseren voor de asielmigranten⁶ die wonen in het azc Leersum, Utrecht of Zeist. Deze ambitie vertaalt zich nu nog niet naar de praktijk. De meeste van deze asielmigranten bevinden zich nu in de brede intake fase. Dat betekent dat ze bij ons bekend zijn. Onze regisseurs voeren sinds het vierde kwartaal van 2022 de kennismakingsgesprekken met de asielmigranten die in het azc verblijven en de casemanager van COA. Deze asielmigranten kunnen in dit geval al wel een start maken met het leren van de taal door het programma Voorbereiding op de inburgering van het COA.

⁵ [Kamerbrief 26 januari 2022](#)

⁶ We maken onderscheid tussen 3 groepen inburgeraars: asielmigranten in het azc, gehuisveste asielmigranten en gezinsmigranten.

Hoewel het uitgangspunt is van de vroege start in de Wet inburgering 2021 is dat asielmigranten vanuit het azc kunnen beginnen met hun traject, zien we dat dit in de praktijk nog onvoldoende tot stand komt. Tot op de peildatum is bij één asielmigrant de leerroute vastgesteld en deze asielmigrant is inmiddels (vanuit het azc) gestart met het reguliere inburgeringstraject.

In de praktijk is het nu nog onvoldoende gelukt om de vroege start in het azc te realiseren voor asielmigranten die in het azc verblijven en in afwachting zijn van huisvesting in de gemeente. Dit komt door de vertraagde opstart door de uitvoeringsproblemen bij DUO en de lagere en late instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021. De contacten met de azc's in de regio zijn goed. We hebben alle asielmigranten in het azc in beeld en we voeren inmiddels de kennismakingsgesprekken met nieuw gekoppelde asielmigranten in het azc voordat ze naar de gemeente verhuizen. Deze gesprekken zijn van meerwaarde, omdat de asielmigrant wordt geïnformeerd over het inburgeringstraject, het ontvangen van een uitkering en het financieel ontzorgen. Hierbij krijgt de asielmigrant het door ons ontwikkelde informatiemateriaal in eigen taal, zoals de praatplaat inburgering en de folder financieel ontzorgen. De asielmigranten worden gemotiveerd om alvast te beginnen met het leren van de taal door deel te nemen aan het programma "Voorbereiding op de inburgering" van COA, mochten zij hier nog niet mee gestart zijn.

De samenwerking met het COA is constructief. De casemanagers van COA leveren input over de situatie van de klant aan, die de regisseurs gebruiken tijdens de brede intake. Hierdoor belasten we de asielmigrant zo min mogelijk, omdat diegene niet meerdere keren zijn verhaal moet vertellen en vormen we een integraal beeld over de situatie van deze asielmigrant. Dit helpt in het vaststellen van het juiste inburgeringstraject.

Het is onze ambitie om met deze asielmigranten na het programma "Voorbereiding op de inburgering" van het COA de brede intake af te nemen en hen te laten starten met hun inburgeringstraject terwijl zij nog in het azc verblijven. Afgelopen jaar we hebben bewust gekozen om, na de vertraagde opstart door de uitvoeringsproblemen bij DUO, ons eerst te richten op het wegwerken van de ontstane achterstanden. Gehuisveste asielmigranten hebben daarom eerst de brede intake doorlopen en zijn gestart met hun inburgeringstraject.

"Ik zou graag als tip meegeven dat er veel potentieel en talent bij vluchtelingen aanwezig is. Ik weet ook dat er veel werknemers te kort zijn in Nederland. Als wij snel kunnen beginnen met het leren van de taal en aan het werken kunnen, helpen we elkaar vooruit."
- Inburgeraar

2.6 Het proces van brede intake, afnemen van leerbaarheidstoets en het vaststellen van het PIP is geregeld

Vanuit de intensieve aanpak van het Team inburgering wordt gewerkt met het vaststellen van een individueel plan van aanpak. Het brede intake proces lijkt hier in zekere zin op. Op basis van de brede intake wordt het inburgeringstraject vormgegeven. De inburgeraar⁷ komt bij de RSD voor de brede intake gesprekken. De maatschappelijk begeleider ontvangt een uitnodiging om hierbij aanwezig zijn en sluit aan wanneer dat mogelijk is. Door de vertraagde opstart van Wet inburgering 2021 hebben de eerste brede intakes plaatsgevonden na huisvesting in de gemeente. Het is onze ambitie om de brede intake voor huisvesting af te nemen bij asielmigranten die in een azc in de regio verblijven. Inmiddels worden de meeste brede intakes van asielmigranten afgenomen vóór huisvesting, op een enkele uitzondering na.

⁷ Met inburgeraar bedoelen we alle inburgeringsplichten. Het gaat om zowel asiel- als gezinsmigranten, tenzij anders aangegeven.

De Wet inburgering 2021 kent 3 leerroutes:

- B1-route: deze route is bedoeld om het Nederlandse taalniveau van de inburgeraar naar B1-niveau te ontwikkelen. Dit wordt gecombineerd met participatie zoals (vrijwilligers)werk.
- Onderwijsroute: deze leerroute is bedoeld om doorstroom te realiseren naar het reguliere onderwijs (mbo, hbo en wo).
- Zelfredzaamheidsroute (Z-route): deze route is bedoeld voor inburgeraars met een beperkte leerbaarheid, en daarom gericht op het zelfstandig kunnen meedraaien in de maatschappij, en met name op taalverwerving in de praktijk.

Om de meest passende leerroute vast te stellen, is de leerbaarheidstoets een verplicht onderdeel van de brede intake. Deze toets geeft inzicht in de leerbaarheid van de inburgeraar en de meest passende leerroute. De regisseurs signaleerden in het begin een aantal uitvoeringsproblemen met de leerbaarheidstoets die inmiddels op landelijk niveau zijn aangepast en verbeterd.

De brede intake gesprekken en de leerbaarheidstoets geven de regisseurs voldoende informatie om de het Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP)⁸ op te stellen. Wanneer we bij jongeren twijfelen over de meest passende leerroute, vragen we bij het Universitair Asiel Fonds (UAF) advies over het best passende traject. Verder hebben de regisseurs beschikking over instrumenten, zoals Competensys⁹, om zich op meerdere leefgebieden een beeld te vormen van de inburgeraar.

"Ik vond het fijn dat ik mijn regisseur al had gesproken voordat ik naar de gemeente verhuisde. Ik kon mijn vragen stellen, kreeg informatie van hem en het was fijn om alvast kennis gemaakt te hebben. Dat maakte het contact voor mij makkelijker nadat ik was verhuisd. Na mijn verhuizing heb ik mijn regisseur 3 keer gesproken. Dat zou van mij best vaker mogen, maar ik snap dat hij het druk heeft. Ik weet dat ik hem altijd mag bellen als ik problemen of vragen heb."

– Inburgeraar

In het afgelopen jaar zijn 91 PIP's vastgesteld. De PIP is een beschikking die ondertekend wordt door de inburgeraar en de regisseur. De afspraken in het PIP, zoals de vastgestelde leerroute, vormen de basis van inburgeringstraject en geeft houvast voor de inburgeraar en de regisseur. Een klein aantal gezinsmigranten heeft het PIP om verschillende redenen niet willen ondertekenen. Deze PIP's zijn eenzijdig vastgesteld.

2.7 De keuze om op U16-niveau de leerroutes in te kopen is van meerwaarde gebleken

In aanloop naar de Wet inburgering 2021 zijn de bestaande afspraken rond asiel en integratie binnen de U16-regio herzien en vastgelegd in een vernieuwde bestuursovereenkomst. Sneller de taal leren, een opleiding volgen en me er kansen op de arbeidsmarkt is het streven voor statushouders in de regio. De regio Utrecht heeft een succesvolle samenwerking rond het opvangen, huisvesten en integratie van statushouders in de regio. Deze aanpak is voortgezet en aangevuld met afspraken over het gezamenlijk inkopen van taaltrajecten. Dit is vastgelegd in het inkoopconvenant Taalonderwijs en KNM in de drie leerroutes.

⁸ Het PIP is het persoonlijke plan van aanpak voor het inburgeringstraject en bevat onder andere informatie over de gekozen leerroute.

⁹ Competensys is een digitale diagnosetool die de vaardigheden, competenties en talenten van inburgeraars in beeld brengt.

De gezamenlijke inkoop heeft als meerwaarde gehad dat we als regio door schaalgrootte een aantrekkelijke partij zijn voor taalaanbieders in de regio. Door deze schaalgrootte kunnen de gecontracteerde aanbieders investeringen doen die hun dienstverlening een kwaliteitsimpuls geeft. Daarnaast is Utrecht als centrumgemeente goed gepositioneerd in de landelijke lobby door de G4. Door aan te sluiten bij de U16-regio hebben we gebruik kunnen maken van de inkoopexpertise van juristen en inkopers van gemeente Utrecht.

Momenteel vindt er maandelijks afstemming plaats op U16-niveau. Tijdens deze overleggen wisselen we kennis en ervaring uit rondom de Wet inburgering 2021 en positioneren we ons gezamenlijk ten opzichte van de taalaanbieders en omringende regio's. Daarnaast organiseren we gezamenlijk regio-bijeenkomsten met de uitvoering om kennisuitwisseling te stimuleren en samen te leren uit de praktijk.

2.8 Sagènn Educatie biedt het taalonderwijs voor de B1-route en de Z-route en is binnen de ZOU-regio (nog) in opbouw

Sagènn Educatie heeft jarenlange ervaring met inburgeringsonderwijs in andere regio's. Deze taalaanbieder heeft bewezen praktische taallessen te geven, die aansluiten op de belevingswereld van de inburgeraar. Om werk en meedoen in de maatschappij mogelijk te maken voor inburgeraars, werkt Sagènn nauw samen met bedrijven en maatschappelijke organisaties in de regio.

De instroom van inburgeraars onder de nieuwe wet is achtergebleven ten opzichte van de prognose. Hierdoor was het voor Sagènn tot op heden niet mogelijk om gedifferentieerde klassen naar leerniveaus in te richten of om avondonderwijs aan te bieden. Voor het avondonderwijs is nu regionaal een oplossing gevonden. De differentiatie in de klassen naar leerniveaus verwacht Sagènn met de verwachte hogere instroom in 2023 wel te kunnen realiseren. In de praktijk biedt Sagènn nu inburgeringsonderwijs aan dat voldoet aan de vereisten van nieuwe wet, maar worden de klassen niet helemaal gevuld met inburgeraars die onder de nieuwe wet vallen. Inburgeraars onder de oude wet worden aan deze klassen toegevoegd. Zij profiteren zodoende wel van dit hogere niveau in taallessen.

"Het zou voor een aantal van onze klanten beter zijn als ze in een klas zitten waar een hoger leertempo wordt aangeboden. We missen die differentiatie nu nog."
– Regisseur inburgering

Sagènn heeft momenteel een eigen leslocatie in Utrecht en huurt een leslokaal in Doorn. Eén van de gemaakte afspraken met Sagènn is dat zij een eigen leslocatie in onze regio openen. Dit is tot op heden nog niet gerealiseerd. Sagènn geeft aan diverse mogelijkheden onderzocht te hebben rondom Station Driebergen-Zeist. Gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft geholpen om Sagènn in contact te brengen met mogelijke verhuurders. Ondanks deze inspanning van de gemeente Utrechtse Heuvelrug is er geen geschikte locatie gevonden rondom het station. Inmiddels heeft Sagènn een geschikte locatie gevonden aan de Laan van Vollenhove in Zeist. De verwachting is dat Sagènn hier een leslocatie zal openen voor april 2023. De leslocatie in Doorn blijft bestaan, zodat de reistijd voor inburgeraars uit bijvoorbeeld Wijk bij Duurstede beperkt blijft.

2.9 De participatiecomponent in de Z-route is een uitdaging om te organiseren

Er is lokaal veel bereidheid om mee te werken aan het participatiecomponent en mee te denken met de mogelijkheden die er zijn. Onze regisseurs hebben goede contacten met lokale organisaties en stichtingen. We merken bij de eerste kandidaten in de Z-route wel dat geschikte plekken niet zomaar voor handen zijn. Naast het vinden van een geschikte plek, vraagt het ook begeleiding om de inburgeraar goed te laten landen op de participatieplek. Dit is de komende periode een belangrijk aandachtspunt.

Een projectgroep binnen de RSD gaat aan de slag om een werkwijze voor de participatiecomponent van de Z-route organiseren, in aansluiting op de taalcomponent.

"Nu de aantallen in de Z-route nog niet zo hoog zijn, is het voor ons nog mogelijk om per individu te zoeken naar een passende participatieplek voor deze klanten. De begeleiding van de participatieplek vraagt daarnaast ook onze aandacht om de inburgeraar goed te laten landen. We moeten hier de komende tijd intensief aan blijven werken."

– Regisseur inburgering

2.10 De regionale inkoop van de onderwijsroute was uitdagend

Het realiseren van voldoende aanbod in de onderwijsroute is een landelijk probleem. Voor de inzet van de leerroutes zijn normbedragen beschikbaar gesteld door het Rijk. Vanwege het intensieve en complexe karakter van de onderwijsroute hebben aanbieders en onderwijsinstellingen landelijk de noodklok geluid vanwege onvoldoende financiële middelen. Daarom heeft het ministerie van SZW een aanvullende specifieke uitkering van totaal 24 miljoen euro in 2022 en 2023 voor het financieren van de onderwijsroute aangekondigd. De extra middelen mogen besteed worden aan de inkoop van de onderwijsroute én aan voorzieningen voor de doelgroep totdat zij kunnen instromen in de onderwijsroute.

De onderwijsroute bestaat uit 7 verschillende taalschakeltrajecten die inburgeraars voorbereiden op doorstroom naar regulier onderwijs op niveau mbo-2 tot en met 4, hbo en universiteit. De inkoopprocedure voor deze taalschakeltrajecten is ook in onze regio moeizaam verlopen. Hierdoor is in 2022 geen contract afgesloten met een aanbieder van de onderwijsroute. Uit de eerste aanbestedingsronde is geen geschikte kandidaat naar voren gekomen door kwalitatief onvoldoende aanbod. Vervolgens zijn verkennende gesprekken gevoerd met diverse onderwijspartijen, waaruit uiteindelijk een geschikte partij naar voren is gekomen.

Begin 2023 is een doorbraak gerealiseerd. De onderwijsroute voor hbo en universiteit wordt vanaf februari 2023 uitgevoerd door Zelide. Dit is een samenwerkingsverband tussen het onderwijscentrum Boswell-Bèta en taalschool Lest Best uit Utrecht. De aanbestedingsprocedure voor de onderwijsroute voor mbo is momenteel gaande.

2.11 Financiële ontzorging blijkt in de praktijk weerbarstig te zijn

'Financiële ontzorging' in het kort: Vaste lasten worden minstens zes maanden doorbetaald (door budgetbeheer van de RSD), de vluchtelingenwerkorganisatie ondersteunt de inburgeraar bij het financieel zelfredzaam worden (contact met instanties, regelen praktische zaken, kennis en vaardigheden, etc.), de RSD biedt een training financiële zelfredzaamheid (methodiek Eurowijzer van Vluchtelingenwerk Nederland) aan zowel inburgeraars als maatschappelijk begeleiders.

Als nieuw onderdeel van onze dienstverlening, is het afgelopen jaar intensief gewerkt om het proces van financiële ontzorging in te richten. De uiteindelijke uitvoering en samenwerking rondom financiële ontzorging verliep in het begin niet altijd vanzelf. Dit had verschillende oorzaken.

Het proces rondom financieel ontzorgen vergt intensieve afstemming tussen RSD, Vluchtelingenwerk en betrokken vaste lastenpartners; het is in feite een ketting vol schakels die bij een onvoorzien omstandigheid uit balans kan raken, zeker als het proces nieuw is voor alle betrokkenen.

Waar de RSD en vluchtelingenwerkorganisaties (VW-organisaties) het afgelopen jaar tegen aan liepen:

- In de praktijk blijkt dat de wetgever onvoldoende aandacht heeft besteed aan het voorbereiden van de vaste lasten partners op de komst van financiële ontzorging. De kennis en bereidwilligheid van de meeste vaste lastenpartners, om mee te werken en denken, vroeg tijd en overredingskracht;
- De werking van financiële ontzorging blijkt in de praktijk weerbarstig te zijn. Dit geldt voor veel gemeenten in Nederland. Met name het ontbreken van de mogelijkheid om 'maatwerk' toe te passen is een veel gehoord knelpunt. Dit onderschrijven wij. Het ministerie van SZW heeft deze signalen inmiddels ontvangen en onderzoekt momenteel of een wetswijziging mogelijk is. In afwachting van deze ontwikkelingen worden alle asielmigranten door de RSD financieel ontzorgd;
- Bij de start van het 'financieel ontzorgen' was het samenspel van de RSD met de VW-organisaties niet optimaal. Hierdoor zijn in de eerste casussen problemen opgetreden die hersteld zijn;
- De praktische ondersteuning door de VW-organisaties om de inburgeraar te ondersteunen richting financiële zelfredzaamheid, is een grote verantwoordelijkheid. Deze taak werd/wordt ook voor de doelgroep onder de oude wet uitgeoefend. Er zijn signalen dat sommige maatschappelijk begeleiders minder affiniteit hebben met het proces financieel ontzorgen en de verantwoordelijkheden die dat met zich meebrengt. Dit maakt het welslagen van het proces soms kwetsbaar en bemoeilijkt de samenwerking;
- De afstemming is met name aan het begin van het proces (start bijstandsuitkering en financiële ontzorging) cruciaal. De VW-organisaties en de RSD hebben afspraken gemaakt over het aanleveren van belangrijke documenten, zodat dit niet meer alleen afhankelijk is van de bereikbaarheid van de maatschappelijk begeleider.

Er zijn aandachtspunten waar we gezamenlijk de komende tijd mee aan de slag gaan:

- *Informatievoorziening en verwachtingsmanagement doelgroep:* Uit de praktijk blijkt dat niet alle asielmigranten begrijpen wat financiële ontzorging betekent en waarom het wordt ingezet. Met het ontwikkelen van de folder over ontzorging in eigen taal is een goede stap gezet. Aandachtspunt is de voorlichting aan parttime werkenden. Dit is een complicerende factor bij het ontzorgen, omdat het ontvangen salaris binnen de ontzorgings periode niet naar de rekening van de inburgeraar zelf gaat, maar via de budgetbeheer wordt doorbetaald aan de vaste lastenpartners. Dit is soms moeilijk uit te leggen en begrijpen.
- *Onderlinge afstemming VW-organisaties en RSD:* Dit vraagt continue aandacht omdat de samenwerking binnen de ontzorgingsfase cruciaal is. De RSD investeert regelmatig in voorlichting tijdens werkoverleggen van Vluchtelingenwerk en persoonlijke vraagbaak voor maatschappelijk begeleiders. Het is zaak om blijvend aandacht te besteden aan onderlinge afstemming.

"Ik begrijp inmiddels beter wat financieel ontzorgen inhoudt. Het was in het begin lastig voor mij te begrijpen waarom ik niet zelf mijn vaste lasten moest betalen. Nu ik zie dat het financieel ontzorgen goed verloopt en ik het overzicht heb gekregen van mijn maandelijkse inkomsten en uitgaven, geeft me dat wat meer rust."

– Inburgeraar

2.12 De samenwerking met contractpartijen PVT en MAP worden positief ervaren

De Participatieverklaringstrajecten¹⁰ zijn ingekocht bij I&P trainingen. In deze module wordt aandacht besteed aan de Nederlandse kernwaarden vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie. Deze vijfdaagse training volgen inburgeraars onder de nieuwe wet én oude wet gezamenlijk. De training wordt in verschillende talen aangeboden, zoals het Arabisch, Turks en Tigrinya. Vast onderdeel van de training is een lokale excursie naar een van de gemeenten.

De Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)¹¹ is ingekocht bij de Sosy Training. Hoewel de MAP geen verplicht onderdeel is onder de Wet inburgering 2013, krijgen zij wel de mogelijkheid om hier aan deel te nemen. We zien dat deze inburgeraars hier graag gebruik van maken.

2.13 ELIP-dienstverlening is beschikbaar, maar hier wordt in afnemende mate gebruik van gemaakt

Een deel van de inburgeraars behoort tot de zogenaamde ELIP groep (ELIP staat voor: Einde Lening nog Inburgeringsplichtig). De ELIP-groep bestaat uit inburgeraars die vallen onder de huidige Wet inburgering, maar die tegen het einde van hun lening aanlopen. De ELIP-groep bestaat uit inburgeringsplichtige asielmigranten en gezinsmigranten. De ELIP groep wordt als kwetsbaar gezien, omdat het deze inburgeraars mogelijk niet op eigen kracht lukt om hun inburgering succesvol af te ronden. Het doel van de extra ondersteuning is om er voor te zorgen dat deze groep alsnog tijdig kan voldoen aan de inburgeringsplicht.

Het aantal meldingen voor de ELIP-dienstverlening neemt de afgelopen jaren af. Dit verklaren we door de goede arbeidsmarkt en afgeronde inburgeringstrajecten. Ook kan de verlenging van de inburgeringstermijn door corona hierop van invloed zijn. De informatie over de ELIP-dienstverlening is gedeeld met taalaanbieders en de VW-organisaties in de regio. Vanuit de intensieve aanpak nieuwkomers worden jongeren die mogelijk onder de ELIP-dienstverlening vallen begeleid naar reguliere trajecten in het MBO. Deze trajecten zijn beter passend en hier zijn voor de RSD geen kosten aan verbonden.

Inburgeraars die onder de ELIP-doelgroep vallen, melden zichzelf aan voor hulp. Binnenkort wordt via het DUO Portal zichtbaar voor de RSD welke inburgeraars in de gemeente wonen die onder de ELIP-dienstverlening vallen. Kanttekening hierbij is dat niet alle inburgeraars die onder de ELIP-doelgroep vallen en in dit portal verschijnen, daadwerkelijk ondersteuning nodig hebben. Er zijn inburgeraars die hun hele inburgeringslening gebruiken om op een hoger niveau taalles te volgen. Formeel gezien vallen zij binnen de ELIP-doelgroep, maar hebben geen ondersteuning nodig.

2.14 De samenwerking met de VW-organisaties is constructief en de afgelopen periode versterkt

De samenwerking tussen RSD en VW-organisaties is momenteel goed en constructief. De lijntjes tussen RSD en coördinatoren zijn kort en we vinden elkaar. De onderlinge communicatie, samenwerking en openheid is verbeterd in de afgelopen periode. De VW-organisaties en RSD zitten als gelijkwaardige gesprekspartners aan tafel. Er vindt regelmatig afstemmingsoverleg plaats. Specifieke vragen worden onderling al gesteld en indien nodig opgepakt. Het is goed om breed kennis en kunde met elkaar te blijven delen.

¹⁰ Het PVT is een belangrijke culturele kennismaking met de Nederlandse waarden en gebruiken, en wordt afgesloten met de ondertekening van een Participatieverklaring.

¹¹ De MAP is een training gericht op oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt.

3. Financiën in beeld

De uitvoering van de Wet inburgering 2021 brengt verschillende soorten kosten met zich mee. In dit hoofdstuk worden de werkelijke bestedingen in 2022 gepresenteerd en toegelicht.

Het gaat om de kosten voor:

1. De uitvoeringskosten
2. De eenmalige implementatiekosten
3. Inburgeringsvoorzieningen (programmakosten), aangevuld met tijdelijke extra middelen voor de Onderwijsroute

3.1 De uitvoeringskosten zijn in 2022 ongeveer gelijk aan de geraamde begroting inclusief tijdelijke middelen voor de intensieve aanpak

Er is één Team inburgering samengesteld dat de begeleiding van de gehele doelgroep uitvoert, zowel begeleiding van de inburgeraar onder de Wet inburgering 2021 als de inburgeraar onder de Wet inburgering 2013. Zij vallen onder te intensieve aanpak nieuwkomers. De werkelijke kosten voor de uitvoering van de Wet inburgering en de intensieve aanpak nieuwkomers maken integraal deel uit van de apparaatsbegroting RSD en de kosten in 2022 zijn ongeveer gelijk aan de geraamde begroting inclusief de tijdelijke middelen voor de intensieve aanpak. De onderstaande tabel 1 geeft hiervan het overzicht weer.

Uitvoeringskosten	Begroting 2022	Aanvullende middelen leefbaarheidstoets 2022	Gewijzigde begroting 2022
Bunnik	36.567	4.100	40.667
De Bilt	110.160	12.270	122.430
Utrechtse Heuvelrug	123.479	13.820	137.299
Wijk bij Duurstede	57.387	6.360	63.747
Zeist	182.807	20.000	202.807
Subtotaal bijdrage gemeenten uitvoering Wet Inburgering 2021	510.400	56.550	566.950
Bijdrage gemeenten uitvoering intensieve aanpak -oude wet inburgering*	468.750		468.750
Totaal bijdrage gemeenten inburgering inclusief intensieve aanpak	979.150	56.550	1.035.700

*het budget voor de intensieve aanpak wordt in 2023 t/m 2025 verder afgebouwd naar 0

Tabel 1. Begrote uitvoeringskosten in 2022

3.2 De implementatie van de Wet inburgering 2021 is vergevorderd en wordt naar verwachting binnen de beschikbare middelen afgerond in 2023

Het implementatieplan is gedurende de uitvoering nog gewijzigd. Dat heeft ook geleid tot aanpassing van de begroting. De uitvoering loopt op enkele onderdelen nog door in 2023. Dit heeft te maken met onder meer inrichting van de processen, IT aansluitingen die tot nu toe nog niet mogelijk zijn en training van medewerkers. Vooral wat betreft de inrichting van de communicatie zijn meer middelen nodig gebleken om de doelgroep goed te bereiken en voor te lichten in eigen taal. Hiervoor is structureel aandacht nodig.

Zoals tabel 2 laat zien, resteert eind 2022 nog een bedrag van € 21.500. Dit budget is nodig voor de laatste werkzaamheden in 2023. Het gaat om het uitvoeren van enkele ICT-koppelingen die nu nog niet mogelijk zijn en het trainen van (nieuwe) medewerkers. De kosten in 2023 worden gedekt uit de reserve Implementatieplan die is gevormd uit de bijdrage van de gemeenten voor de implementatie. Gemeenten hebben voor deze kosten een bijdrage van het Rijk ontvangen.

Kosten voorbereiding invoering wet inburgering	Begroting na wijzigingen 2022	Bestedingen 2021	Bestedingen 2022	beschikbaar voor afronding 2023
Inrichting beleid en processen	165.000	66.000	68.000	31.000
Inrichting ICT	47.000	18.200	16.500	12.300
Inrichting communicatie	5.000	800	38.000	-33.800
Werving en/of Opleiding	29.000	0	15.000	14.000
10% onvoorzien	19.000	16.000	5.000	-2.000
Subtotaal kosten voorbereiding	265.000	101.000	142.500	21.500

Tabel 2. Implementatiekosten

3.3 De bestedingen op de inburgeringsvoorzieningen in 2022 zijn lager dan verwacht door de vertraagde opstart van de Wet inburgering 2021 en de hogere instroom van inburgeraars onder Wet inburgering 2013

We zien dat de werkelijke bestedingen op de inburgeringsvoorzieningen in 2022 lager zijn dan je op basis van de taakstelling zou verwachten. Belangrijkste oorzaak voor deze onderschrijding is dat de instroom onder de nieuwe wet pas in de 2^e helft van het jaar op gang is gekomen en intakeprocedure toen nog meer tijd vroeg, waardoor het gebruik van de voorzieningen 2022 beperkt is gebleven. De onderstaande tabel 3 geeft inzicht in de bestedingen op de inburgeringsvoorzieningen in 2022.

Totaal inburgeringsvoorzieningen	Gewijzigde begroting 2022	Bestedingen 2022	Afwijking
Bunnik	64.851	18.350	46.501
De Bilt	182.986	30.260	152.726
Utrechtse Heuvelrug	211.337	40.827	170.510
Wijk bij Duurstede	101.381	25.330	76.051
Zeist	273.389	77.585	195.804
Totaal gemeenten	833.944	192.352	641.592

Tabel 3. Totaaloverzicht van de bestedingen op de inburgeringsvoorzieningen in 2022

Verder is het belangrijk dat de inburgeraars die nog onder de oude wet valt zelf de kosten dragen van de inburgering (daarvoor kan eventueel een lening afgesloten worden bij DUO). Dat betekent dat voor deze mensen geen gebruik gemaakt mag worden van de middelen voor de inburgeringsvoorzieningen.

De extra middelen die het kabinet in 2022 beschikbaar heeft gesteld voor de Onderwijsroute zijn beperkt gebruikt. Gemeenten ontvangen een voorschot op basis van het aantal inwoners. Bij de definitieve afrekening vindt een herverdeling van de middelen plaats.

Van belang is dat het totaal beschikbare budget is gemaximeerd op €24 miljoen: als het totaal aantal inburgeraars stijgt, of als meer inburgeraars de onderwijsroute gaan volgen dan verwacht (25%), blijft het totale budget dat voor de aanvullende SPUK beschikbaar is gesteld gelijk. Hierin zit een risico voor gemeenten waar slechts beperkt op gestuurd kan worden.

Eind 2022 zijn 4 personen uit 3 verschillende gemeenten aangemeld voor deze route. In de verantwoording 2022 aan het Rijk (SiSa) worden de bestedingen voor de voorzieningen inburgering en de onderwijsroute apart opgenomen.

3.4 We adviseren gemeenten om de niet bestede budgetten voor inburgeringsvoorzieningen te reserveren

De wet biedt de mogelijkheid om voor de inburgeringsvoorzieningen niet bestede budgetten te reserveren of, als dat nodig om middelen die naar verwachting in het volgend (boek)jaar beschikbaar gesteld worden in het huidig jaar al te besteden. De hoogte van de reservering is gemaximeerd op 100% van de lopende beschikking.

Het kabinet heeft deze mogelijkheid in de wet opgenomen omdat de uitvoering van de wet complex is. De landelijke instroom van asielmigranten is vrijwel niet te beïnvloeden; de doelgroep is zeer divers, en daarmee het inburgeringstraject zeer verschillend zijn; er zijn veel verschillende partijen betrokken bij de inburgering; het inburgeringstraject duurt gemiddeld 2 jaar, maar de duur kan in de praktijk erg verschillen.

RSD verantwoordt jaarlijks de werkelijke bestedingen in de jaarrekening en rekt op basis hiervan af met gemeenten. RSD adviseert gemeenten om van de mogelijkheid om niet bestede budgetten voor inburgeringsvoorzieningen te reserveren gebruik te maken en daarvoor een reserve te vormen.

4. Een blik vooruit: de aandachtspunten voor de komende periode

De evaluatie laat zien dat de uitvoering van de Wet inburgering 2021 in de basis op orde is. De komende periode gaan we verder met het doorontwikkelen en verbeteren van onze dienstverlening. Door de verdubbelde huisvestingstaakstelling in 2023 komt er veel op de gemeenten, VW-organisaties en de RSD af.

Op basis van de evaluatie gaan we de komende periode aan de slag met de volgende aandachtspunten:

- **Vroege start in het azc:**
Het is onze ambitie om alle asielmigranten die aan onze gemeenten gekoppeld zijn een vroege start van de inburgering in het azc te realiseren. We voeren met iedereen een kennismakingsgesprek in het azc (of digitaal) en starten het reguliere inburgeringstraject op, ongeacht of de asielmigrant al dan niet gehuisvest is.
- **Participatiecomponent in de Z-route:**
De begeleiding van inburgeraars in de Z-route én hun participatieplek is uitdagend en moet worden georganiseerd. Hierbij betrekken we de lokale samenwerkingspartners en trekken we samen op de mogelijkheden die de gemeenten hiervoor bieden.
- **Onderwijsroute:**
In afwachting van de beslissing van het Rijk om de onderwijsroute al dan niet onder te brengen in het reguliere onderwijs, organiseren we tijdelijk de taalschakeltrajecten mbo en hbo/WO voor inburgeraars in de onderwijsroute. We blijven betrokken bij de opgave van centrumgemeente Utrecht om de inkoop te realiseren en sluiten aan bij de regionale inkoopproces.
- **Vestiging taalschool in de regio en verdere opbouw van de samenwerking:**
Uiterlijk aan het begin van Q2 opent de taalschool Sagènn naar verwachting in onze regio. Dit bevordert de verdere opbouw van de samenwerking met deze taalaanbieder. Onze regisseurs kunnen hun intakes en voortgangsgesprekken bijvoorbeeld op locatie bij Sagènn voeren. Dit houdt de lijnen onderling kort en bevordert de samenwerking.
- **Opbouw Team inburgering en deskundigheidsbevordering:**
De verdubbelde taakstelling voor 2023 en de hogere instroom van inburgeraars onder Wet inburgering 2013 afgelopen jaar maakt dat we het Team inburgering verder opbouwen. We houden aandacht voor het lerend ontwikkelen in de praktijk door middel van intervisie met het team, kennisuitwisseling intern en in de regio en blijven in overleg met onze samenwerkingspartners (zoals de VW-organisaties) om onze dienstverlening te blijven doorontwikkelen.
- **Doorgaande lijn met VW-organisaties:**
De samenwerking met de VW-organisatie is de afgelopen periode verstevigd en verbeterd. We investeren in deze goede samenwerking door gezamenlijk de doorgaande lijn te bewaken en door te ontwikkelen. We evalueren in 2023 de gemaakte samenwerkingsafspraken met de VW-organisaties in het kader van doorgaande lijn. Financieel ontzorgen houdt onze voortdurende aandacht, waarbij onderlinge afstemming het uitgangspunt blijft. Waar nodig ondersteunen we elkaar bij het informeren en managen van de verwachtingen van de doelgroep over financieel ontzorgen.

- *Werken vanuit het azc:*

Vanuit de arbeidsmarktregio zijn er diverse ontwikkelingen en initiatieven om werken vanuit het azc te stimuleren en faciliteren. Deze visie past bij onze ambitie om een vroege start vanuit het azc te realiseren. We zijn voorloper van de initiatieven en trekken hierin samen op met gemeenten in de arbeidsmarktregio.

- *Schaarse randvoorwaarden om inburgering te faciliteren, zoals kinderopvang, scholen, VVE-onderwijs, huisartsen en tandartsen:*

Een gezamenlijk aandachtspunt voor de gemeenten, VW-organisaties en de RSD is de schaarse beschikbaarheid van lokale basisvoorzieningen, zoals kinderopvang, (basis)scholen voor kinderen, VVE-onderwijs, huisartsen en tandartsen. Dit knelpunt is bekend bij de gemeenten en in de komende tijd moet hier de regionale samenwerking worden opgezocht om tot een oplossing te komen.

Bijlage 1 - De Wet inburgering 2021 en de regionale visie van de RSD

Deze bijlage geeft uitleg over de Wet inburgering, de bijbehorende inburgerings-voorzieningen en de regionale visie van de RSD. Ook is kort uiteengezet wat de intensieve aanpak nieuwkomers en de ELIP-dienstverlening inhoudt.

B1.1 De nieuwe Wet inburgering 2021 uitgelegd

Het doel van de Wet inburgering 2021 is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland. En dat ze daarnaast zo snel mogelijk werk vinden. Om dit doel te realiseren zijn er door het Rijk vijf subdoelen geformuleerd:

1. **Tijdige start:** de inburgeringsplichtige moet tijdig kunnen starten met het inburgeringstraject, het liefst vanuit een azc.
2. **Snelle afronding:** de inburgeringsplichtige rondt het inburgeringstraject binnen de termijn van drie jaar af en het inburgeringstraject duurt niet langer dan nodig.
3. **Maatwerk:** er wordt voor iedere inburgeringsplichtige een passend traject vastgesteld.
4. **Dualiteit:** de inburgeringsplichtige combineert zoveel mogelijk activiteiten gericht op het leren van de Nederlandse taal en gericht op meedoen aan de maatschappij.
5. **Kwaliteit:** aan de kwaliteit van het aanbod worden eisen gesteld en de kwaliteit en de continuïteit wordt gewaarborgd.

In de wet zijn de volgende vier groepen te onderscheiden:

- **Asielmigranten:** asielzoekers die als vluchteling worden erkend en een asielstatus hebben ontvangen. De meesten hiervan zijn in eerste instantie afhankelijk van een Participatiewet uitkering. Nadat de verblijfsstatus is toegekend worden de asielmigranten binnen twee weken gekoppeld aan een gemeente waar zij gehuisvest gaan worden. Deze gemeente is vanaf dat moment verantwoordelijk voor de inburgering.
- **Nareizigers:** het betreft hier personen die naar Nederland zijn gekomen vanwege gezinshereniging met bovengenoemde asielmigranten.
- **Gezinsmigranten:** dit zijn personen die naar Nederland komen om te trouwen met iemand in Nederland.
- **Overige migranten:** dit is een diverse en kleine groep die dezelfde inburgeringsverplichtingen heeft als gezinsmigranten. Een voorbeeld is een geestelijk bedienaar, bijvoorbeeld een imam of rabbijn, die zich vanuit het buitenland in Nederland vestigt.

De belangrijkste veranderingen ten opzichte van de Wet inburgering 2013 zijn:

- De gemeente gaat inburgeringsplichtige nieuwkomers begeleiden bij hun inburgering. Voor asielstatushouders doen zij dit vanaf het moment van koppeling aan een gemeente.
- Iedereen krijgt een inburgering op maat. Dit gebeurt aan de hand van een brede intake. En het maken van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie door de gemeente. Voor asielstatushouders betaalt de overheid de inburgering.
- Gemeenten begeleiden ook gezinsmigranten en overige migranten. Zij betalen hun inburgering altijd zelf. De gemeente neemt een brede intake af en stelt daarmee de te volgen leerroute vast. Ook kan zij adviseren over een mogelijk passende onderwijsinstelling.
- Inburgeringsplichtigen leren de Nederlandse taal op een niveau waarmee ze zich goed kunnen redden in Nederland. Zo kunnen zij sneller deelnemen aan de Nederlandse samenleving. En hebben zij betere kansen op de Nederlandse arbeidsmarkt.

- Een combinatie van leren van de taal en meedoen aan de Nederlandse samenleving is een belangrijk onderdeel van het nieuwe inburgeringsstelsel. Het volgen van een stage of (vrijwilligers)werk zijn daar voorbeelden van.

B1.2 Inburgeringsvoorzieningen in de Wet inburgering 2021

De Wet inburgering 2021 bestaat uit verschillende elementen, de zogenaamde inburgeringsvoorzieningen. Het gaat om de brede intake en PIP, de drie leerroutes (B1-route, Onderwijsroute en Zelfredzaamheidsroute), de Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP), het Participatieverklaringstraject (PVT), het financieel ontzorgen, de maatschappelijke begeleiding, de tolkenvoorziening en flankerend beleid.

Brede Intake en Plan Inburgering en Participatie (PIP)

Met een brede intake brengen we aan het begin van de inburgeringsperiode de mogelijkheden van de inburgeraar in beeld. Verschillende levensdomeinen, zoals lichamelijk en psychische gezondheid en opleidings- en werkachtergrond, worden hiervoor in kaart gebracht. Dit doen we op basis van de informatie die we krijgen vanuit een overdracht van het COA, gesprekken die we voeren met de inburgeraar, een (online) diagnostool en de Leerbaarheidstoets. De VW-organisaties worden als uitvoerder van het onderdeel maatschappelijke begeleiding in deze fase ook betrokken. Dit beeld is bedoeld om de startpositie van een nieuwkomer in kaart te brengen en te kijken hoe de inburgeraar het best begeleid kan worden naar zelfredzaamheid en integratie. Op basis van de brede intake wordt een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) gemaakt. In het PIP staan de gemaakte afspraken rondom inburgeren (onder andere Leerroute en andere verplichte onderdelen), (vrijwilligers)werk, studie of stage. Het PIP wordt vastgesteld in een beschikking, waar een passend inburgeringsaanbod in is opgenomen.

Drie leerroutes: B1-route, Onderwijsroute en Zelfredzaamheidsroute

De drie leerroutes hebben een hoofdrol in het stelsel van de nieuwe Wet inburgering:

- **B1-route:** de leerroute zoals aangegeven in artikel 7 van de Wet inburgering 2021. Deze is bedoeld om het Nederlandse taalniveau van de inburgeraar naar B1-niveau te ontwikkelen. Dit wordt gecombineerd met participatie zoals (vrijwilligers)werk.
- **Onderwijsroute:** de leerroute zoals aangegeven in artikel 8 van de Wet inburgering 2021. Deze is bedoeld om doorstroom te realiseren naar het reguliere onderwijs (mbo, hbo en wo). Het is in beginsel bedoeld voor inburgeraars van 28 jaar en jonger. Bij uitzondering kan van deze leeftijdsgrens afgeweken worden als hiervoor zwaarwegende redenen zijn.
- **Zelfredzaamheidsroute (Z-route):** de leerroute zoals aangegeven in artikel 9 van de Wet inburgering 2021. Deze is bedoeld voor inburgeraars met een beperkte leerbaarheid, en daarom gericht op het zelfstandig kunnen meedraaien in de maatschappij, en met name op taalverwerving in de praktijk. Het bevat een verplicht aantal uren taallessen (800 uur) en een verplichte participatiecomponent (800 uur) voor asielmigranten.

Module Arbeidsmarkt en Participatie en Participatieverklaringstraject

Een andere verplichting vanuit de nieuwe Wet inburgering zijn de Module Arbeidsmarkt & Participatie (MAP) en het Participatieverklaringstraject (PVT). De MAP is een training gericht op oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt. Plekken voor de praktijkcomponent van de MAP (40 uur stage) wordt onder andere geworven door ons Werkgeversservicepunt. Tegelijkertijd worden de arbeidsmarktkansen en de competenties van de inburgeraar in beeld worden gebracht. Het Participatieverklaringstraject (PVT) is een belangrijke culturele kennismaking met de Nederlandse waarden en gebruiken, en wordt afgesloten met de ondertekening van een Participatieverklaring.

Financiële ontzorging

In het nieuwe inburgeringsstelsel worden alle bijstandsgerechtigde asielstatushouders financieel ontzorgd voor in ieder geval de eerste zes maanden en, als daarvoor aanleiding is, maximaal 12 maanden. Dit betekent dat vanuit de bijstandsuitkering de vaste lasten aan onder meer huur, gas, water, stroom, WA-verzekering en de verplichte zorgverzekering worden doorbetaald door de RSD.

De wetgever beoogt met financieel ontzorgen dat wordt voorkomen dat onzekerheid over de financiële positie in de beginfase van het inburgeringstraject afleidt van inburgering. Er is specifiek gekozen om financieel ontzorgen te verplichten voor bijstandsgerechtigde inburgeringsplichtige asielstatushouders, omdat dit vaak een kwetsbare groep burgers betreft waar ook eisen die aan worden gesteld om zo snel mogelijk te integreren. Ontzorgen in combinatie met maatschappelijke begeleiding maakt dat inburgeringsplichtigen zich kunnen concentreren op de inburgering, zodat dergelijke praktische zaken de inburgering niet vertragen en er geen financiële problemen ontstaan in de beginfase van het integratieproces.

Onderdelen en rolverdeling zijn als volgt:

- Technische financiële ontzorging wordt geboden door de afdeling budgetbeheer van de RSD.
- Individuele begeleiding wordt geboden door de lokale VW-organisaties. Zij bieden praktische ondersteuning bij de aanvraag van inkomensregelingen en maken de inburgeraar wegwijs in de Nederlandse maatschappij.
- Groepstrainingen met verdiepende thema's in combinatie met individuele begeleiding worden groepstrainingen georganiseerd die de inburgeraars basiskennis bieden. Voorbeelden van onderwerpen zijn: het bijhouden van de administratie, budgetteren en verantwoord financiële keuzes maken.
- Training van maatschappelijk begeleiders van de VW-organisaties die de maatschappelijke begeleiding uitvoeren hebben ervaring met begeleiding bij financiële zelfredzaamheid. In het kader van een regionale aanpak, wordt een training georganiseerd om kennis en kunde over financiële zelfredzaamheid uit te wisselen;
- Adviesgesprekken Budgetbeheer Ontzorgen: de afdeling budgetbeheer kan proactief advies geven bij grote gebeurtenissen in het leven ('life events') die een impact hebben op de financiële, sociale en/of emotionele situatie van een inburgeraar. Voorbeelden hiervan zijn de overgang van bijstand naar werk, gezinshereniging of echtscheiding.

Figuur 1. Schematisch overzicht van rollen en taken bij financiële ontzorging

Maatschappelijke begeleiding

De maatschappelijke begeleiding van de statushouders is gericht op het regelen van praktische zaken en het vergroten van de kennis van de Nederlandse samenleving. Het doel is het versterken van de zelfredzaamheid en de participatie van statushouders. Gezinsmigranten en overige migranten krijgen geen maatschappelijke begeleiding aangeboden. De maatschappelijke begeleiding wordt uitgevoerd door de Vluchtelingenwerk-organisaties¹² in de gemeenten. Het opdrachtgeverschap van de maatschappelijke begeleiding ligt afzonderlijk bij de gemeenten van de RSD.

Tolkenvoorziening

De inzet van tolken is met name in de beginfase van de begeleiding nodig, omdat de inburgeraars de Nederlandse taal niet of onvoldoende machtig zijn om gesprekken in het Nederlands te voeren. De inzet van tolken geldt ook voor de begeleiding van gezinsmigranten. De tolkenkosten zijn voor gezinsmigranten naar verhouding beperkt, omdat de aanname is dat de partner van de gezinsmigrant de taal spreekt, omdat diegene al langer in Nederland woonachtig is.

Flankerend beleid

Voor een goed verloop van het inburgeringsproces worden extra kosten gemaakt waarvoor geen specifieke inburgeringsmiddelen voor beschikbaar zijn, maar die wel nodig zijn om het inburgeringsproces soepel en goed te laten verlopen. We spreken hier van 'flankerende kosten', zoals het vergoeden van reiskosten naar de taalschool. Hiervoor zetten we bijzondere bijstand in.

B1.3 Regionale visie en uitgangspunten op de Wet inburgering 2021

In lijn met het Hoofdlijnenplan en het regionaal Bestuursakkoord Asiel en Integratie, dat op 17 juni 2020 is getekend, is beschreven dat binnen de RSD uitvoering wordt gegeven aan de Wet inburgering 2021 aan de hand van vier principes:

1. *Inburgeren doen wij integraal*
2. *Duurzaam inburgeren*
3. *Lokaal wat mogelijk is, regionaal wat meerwaarde heeft*
4. *Lerend ontwikkelen*

Inburgeren doen wij integraal

Dit principe gaat over de kwaliteit van de dienstverlening. We streven ernaar dat inburgeringsplichtigen (asiel- en gezinsmigranten) zo snel mogelijk integreren door het zo makkelijk en duidelijk mogelijk te maken voor de nieuwkomer. Zodat hij niet van het kastje naar de muur gestuurd wordt, maar een integrale ondersteuning ervaart die aansluit op zijn of haar persoonlijke situatie. Om deze integrale ondersteuning te bieden is het belangrijk met alle levensdomeinen rekening te houden. We leggen de link naar werk, laaggeletterdheid, VVE-onderwijs, zorg, gezondheid en maatschappelijke participatie.

Duurzaam inburgeren

Dit principe gaat over de inhoud en bedoeling van de wet. De minister beoogt met de Wet inburgering de integratie van nieuwkomers te versnellen, mede door de inburgering dicht bij de Participatiewet te organiseren. De taal leren, in combinatie met participeren en/of werken moeten elkaar versterken. Toch kan in de uitvoering spanning ontstaan tussen beide wetten. Immers, hoe verhoudt de kortste weg naar werk zich tot tijd en ruimte om eerst de taal goed te leren? Daarom zijn in het Hoofdlijnenplan in samenspraak met gemeenten en de vluchtelingenwerkorganisaties een aantal uitgangspunten geformuleerd voor de uitvoering. Het belangrijkste uitgangspunt is *duurzaam inburgeren*.

¹² De VW-organisaties zijn Stichting Vluchtelingenwerk – Samenspraak Bunnik, Steunpunt Vluchtelingen De Bilt, Vluchtelingenwerkgroep Utrechtse Heuvelrug, VluchtelingenWerk Zeist en Vluchtelingenwerkgroep Wijk bij Duurstede.

Duurzaam inburgeren geldt voor alle inburgeringsplichtige nieuwkomers (ook gezinsmigranten) en houdt in:

- Dat participatie/werk in eerste instantie een instrument voor inburgering is en in tweede instantie een vehikel voor economische zelfredzaamheid. Het doel van participatie/werk binnen duurzaam inburgeren is dus bevordering van taal- en cultuurontwikkeling, netwerkvorming, aanleren van werknemersvaardigheden en dagritme¹³.
- Dat alle levensdomeinen in ogenschouw genomen worden, maar het accent ligt op participatie/werk in combinatie met taalontwikkeling.
- Dat inburgeraars een week vullend traject wordt geboden met alle levensdomeinen in de juiste balans.

Lokaal wat mogelijk is, regionaal wat meerwaarde heeft

Dit principe gaat over samenwerking en de organisatie van de uitvoering. We streven naar een goede balans tussen efficiëntie (door processen voor meer gemeenten regionaal uit te voeren) en lokale aansluiting. De taalinkoop wordt bovenregionaal georganiseerd, omdat bij een lager schaalniveau de kwaliteit niet kan worden geborgd. De regie ligt bij de RSD op regionaal niveau, zodat de verbinding met de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schulddienstverlening goed gemaakt kan worden en de processen efficiënt kunnen worden uitgevoerd. Lokaal wordt de aansluiting met vluchtelingenwerk-organisaties, wijkteams en de welzijnspartijen gemaakt, dichtbij de woonomgeving van de inburgeringsplichtige. Lokaal is het uitgangspunt. Kan het niet lokaal, dan organiseren we het een schaalniveau hoger.

Lerend ontwikkelen

Het werken met nieuwe wetgeving vraagt samen te ontdekken en te leren wat werkt. Ter voorbereiding op de komst van de Wet inburgering 2021 is al ervaring opgedaan met Team inburgering. Maar er zijn veel zaken die nieuw zijn in de wet. Binnen de RSD werken we aan kwaliteit en deskundigheidsbevordering door wekelijkse intervisie met regisseurs, scherpen we onze werkprocessen aan op basis van de opgedane ervaring en evalueren we regelmatig. Verder hebben we regelmatig voortgangs- en afstemmingsoverleggen met onze (keten)partners. Zo werken we de komende jaren lerend verder aan een integrale dienstverlening.

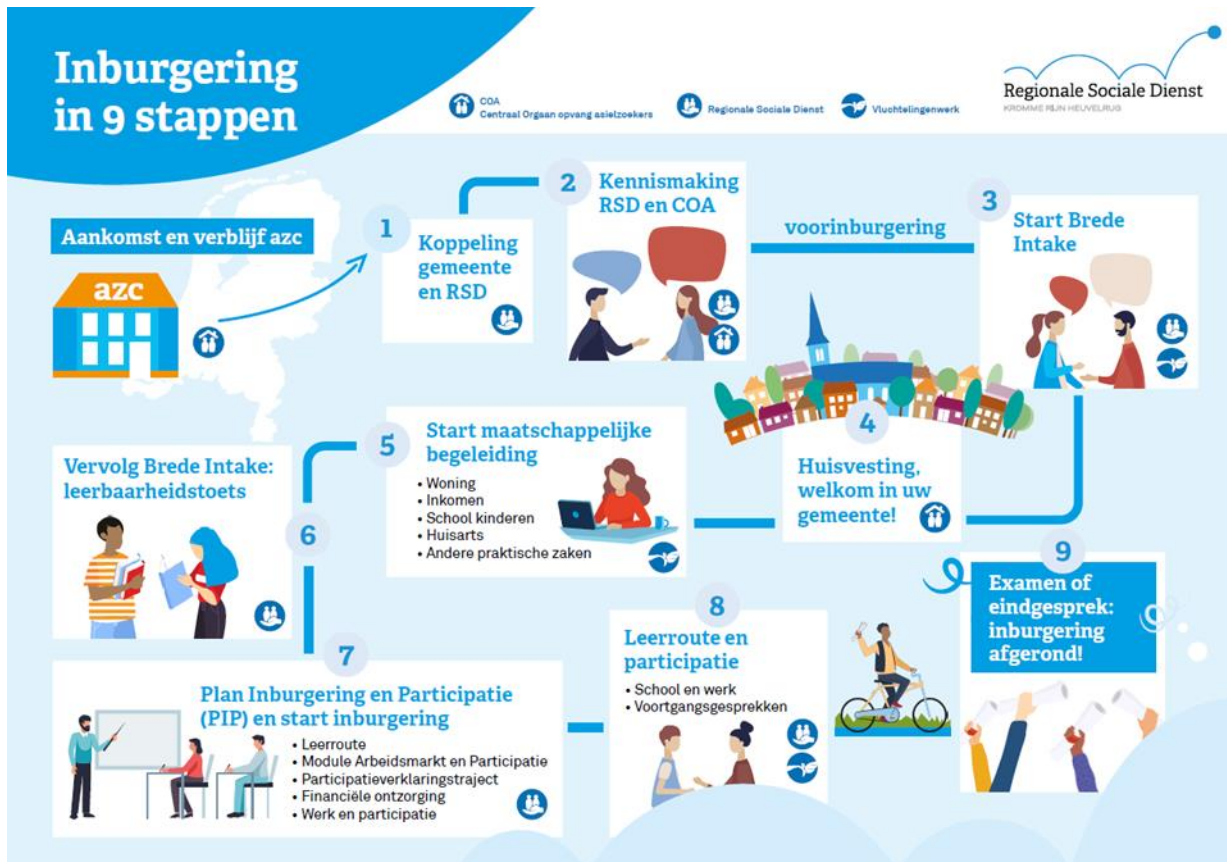
B1.4 Het inburgeringsproces binnen de RSD op hoofdlijnen

De verschillende doelgroepen (asiel-, gezins- en overige migranten) doorlopen verschillende inburgeringsprocessen, afhankelijk van de wettelijke verplichtingen. Figuur 2 geeft het inburgeringsproces van asielmigranten op hoofdlijnen weer.

Het proces bestaat uit de volgende stappen:

1. **Koppeling aan de gemeente:** Na het ontvangen van een verblijfsstatus wordt een inburgeraar binnen twee weken gekoppeld aan een gemeente en de RSD. Inburgeraars ontvangen hierna de uitnodiging voor een kennismakingsgesprek met de regisseur van de RSD.
2. **Kennismakingsgesprek:** de inburgeraar maakt kennis met de regisseur. Bij dit gesprek is ook de casemanager van COA aanwezig. Inburgeraars die op een azc in onze regio of de stad Utrecht verblijven, spreken we op locatie. Inburgeraars die in azc's elders in het land verblijven, spreken we digitaal. De inburgeraar ontvangt informatiemateriaal over de inburgering en financieel ontzorgen in eigen taal. De regisseur motiveert de inburgeraar om de Voorinburgering bij het COA te volgen, zodat alvast een start wordt gemaakt met het leren van de taal.

¹³ Hiermee hebben de gemeenten ingestemd met de consequentie dat duurzaam inburgeren mogelijk negatieve effecten heeft op de snelheid van uitstroom van nieuwkomers uit de bijstand en daarmee op de uitgaven van de BUIG- budgetten van de gemeenten.

Figuur 2. Inburgeringproces van asielmigranten op hoofdlijnen

3. **Start brede intake in het azc:** de brede intake vindt plaats bij de RSD. In dit gesprek spreken de inburgeraar, regisseur en de maatschappelijk begeleider van de vluchtelingenwerk-organisatie over de best passende manier om in te burgeren.
4. **Huisvesting:** de inburgeraar verhuist naar de gemeente.
5. **Start van de maatschappelijke begeleiding:** de maatschappelijk begeleider van vluchtelingenwerk-organisatie helpt de klant het regelen van praktische zaken rondom huisvesting, zoals het inschrijven bij een huisarts, afsluiten van contracten bij nutsvoorzieningen, etc. Een andere taak van maatschappelijke begeleiding is het vergroten van de kennis van de Nederlandse samenleving en financieel zelfredzaam maken.
6. **Vervolg brede intake:** de inburgeraar maakt een leerbaarheidstoets om te zien welke leerroute het best passend is bij de mogelijkheden van de inburgeraar. Op basis van deze toets en de informatie die de regisseur heeft opgedaan over de klant, worden afspraken gemaakt over de inburgering.
7. **Plan Inburgering en Participatie (PIP) en start inburgering:** In het PIP wordt formeel vastgelegd aan welke inburgeringsverplichtingen een inburgeraar moet voldoen. Hierbij is aandacht voor taal, (vrijwilligers)werk en andere levensdomeinen. De inburgeraar start met de taallessen en volgt diverse trainingen, zoals de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) en het Participatieverklaringstraject (PVT). Gedurende de eerste zes maanden worden alle inburgeraars financieel ontzorgd door een budgetbeheerder van de RSD en financieel zelfredzaam gemaakt door de maatschappelijk begeleider.
8. **Leerroute en participatie:** De inburgering volgt les over de Nederlandse taal en maatschappij. Daarnaast werkt de inburgeraar aan integratie in de samenleving door school, werk, vrijwilligerswerk of andere activiteiten. Er vindt elke 6 maanden een voortgangsgesprek plaats met de regisseur van de RSD.

9. **Examen of eindgesprek:** afhankelijk van de gekozen leerroute maakt de inburgeraar het inburgeringsexamen of wordt het eindgesprek inburgering gevoerd met de RSD. De klant ontvangt hierna het inburgeringsdiploma of inburgeringscertificaat. Hiermee is voldaan aan de inburgeringsplicht.

Het inburgeringsproces voor gezins- en overige migranten wijkt op een aantal onderdelen af van het hierboven geschetste proces. De gemeente is niet verantwoordelijk voor het faciliteren van de inburgering, maar voert wel de brede intake uit, stelt het PIP vast en monitort de voortgang van de inburgering. Ook biedt de gemeente het PVT en de MAP aan. De gezinsmigrant is zelf verantwoordelijk voor het inkopen en bekostigen van het inburgeringstraject. De regisseur van de RSD heeft hierbij een begeleidende rol. Het onderstaande figuur schetst het inburgeringsproces van gezinsmigranten op hoofdlijnen.

Figuur 3. Inburgeringsproces van gezinsmigranten op hoofdlijnen

Gemeenten hebben wettelijk een kleinere taak in het begeleiden en faciliteren van het inburgeringsproces van gezins- en overige migranten. Het proces voor deze migranten wijkt af ten opzichte van de dienstverlening voor asielmigranten op de volgende twee onderdelen:

1. **Een taalschool kiezen:** de gezinsmigrant kiest zelf de taalschool. De regisseur adviseert de gezinsmigrant over een passende taal cursus en -aanbieder. De gezinsmigrant is verantwoordelijk voor de inkoop van de cursus. Dit mag uit eigen financiële middelen of door middel van een lening bij DUO.
2. **Leerroute en participatie:** De gezinsmigrant volgt de taal cursus, de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) en het Participatieverklaringstraject (PVT). Deze twee modules worden door de RSD georganiseerd en bekostigt. Regelmatig vinden er voortgangsgesprekken plaats met de regisseur van de RSD.

B1.5 Intensieve aanpak Team inburgering

In 2017 heeft het Algemeen Bestuur van de RSD de RSD de opdracht gegeven om de regie op klantniveau en de monitoring van nieuwkomers zodanig op te pakken dat er een integrale werkwijze ontstaat om de participatie en integratie van nieuwkomers te bevorderen en daarnaast de al lopende 'Doorgaande Lijn' te organiseren. Vooruitlopend op de aangekondigde wetswijziging van de wet inburgering zijn we in mei 2018 gestart met intensieve aanpak nieuwkomers.

De belangrijkste uitgangspunten voor de begeleiding van nieuwkomers zijn:

- een beperkt aantal klanten per regisseur, zodat de regisseur meer aandacht heeft voor iedere individuele nieuwkomer en voldoende afstemming kan zoeken met de vluchtelingenwerkorganisaties en de vele andere betrokken ketenpartners en maatwerk kan leveren;
- elke nieuwkomer krijgt een brede intake waarin alle leefgebieden een plaats hebben;
- elke nieuwkomer wordt uitgenodigd voor een workshop over de rechten en plichten, met (film)materiaal in eigen taal;
- voor elke klant maken we een persoonlijk plan van aanpak waarin inburgering en arbeidstoeleiding op elkaar afgestemd zijn.

In het Algemeen Bestuur van 9 juli 2020 is de Rapportage en Evaluatie van de intensieve aanpak nieuwkomers vastgesteld. Uit het rapport blijkt dat de intensieve aanpak nieuwkomers succesvol is en inburgeraars beter begeleid worden richting participatie/werk. In het Algemeen bestuur van 9 juli 2020 is tevens afgesproken dat er een voorstel volgt om de zogenaamde, 'en ondertussengroep' versneld de inburgering af te laten ronden.

Er is besloten om de begeleiding van de groep bijstandsgerechtigde inburgeringsplichtigen die binnen onze regio valt onder Wet Inburgering 2013 nog drie jaar lang te blijven begeleiden conform de intensieve aanpak, waarmee we al vooruitlopen op de bedoeling van de nieuwe Wet inburgering. De groep zal gedurende de drie jaar stapsgewijs afnemen in omvang. Er zal een beperkte restgroep overblijven (in verband met bijzondere persoonlijke omstandigheden) waarvoor binnen het financieel kader van de nieuwe wet Inburgering verlengde begeleiding kan worden geboden.

B1.6 ELIP-dienstverlening

Een deel van de inburgeraars behoort tot de zogenaamde ELIP groep (ELIP staat voor: Einde Lening nog Inburgeringsplichtig). De ELIP-groep bestaat uit inburgeraars die vallen onder de huidige Wet inburgering, maar die tegen het einde van hun lening aanlopen. De ELIP-groep bestaat uit inburgeringsplichtige asielmigranten en gezinsmigranten.

De ELIP-inburgeraars maken deel uit van de zogenaamde 'en ondertussen' groep en de dienstverlening aan hen is onderdeel van de intensieve aanpak zoals hierboven beschreven. De ELIP groep wordt als kwetsbaar gezien, omdat het deze inburgeraars mogelijk niet op eigen kracht lukt om hun inburgering succesvol af te ronden. Het doel van de extra ondersteuning is om er voor te zorgen dat deze groep alsnog tijdig kan voldoen aan de inburgeringsplicht.

Een inburgeraar is een ELIP-inburgeraar als:

- hij in het laatste jaar van zijn inburgeringstermijn zit én
- hij tenminste € 7.500 van zijn maximale lening heeft verbruikt, óf
- hij tenminste € 9.500 euro heeft verbruikt, ongeacht de termijn die nog open staat.

Bijlage 2. Het eerste jaar Wet inburgering 2021 in cijfers

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de instroomcijfers van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021. Deze cijfers beslaan de periode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022. De peildatum van deze gegevens is 2 januari 2023.

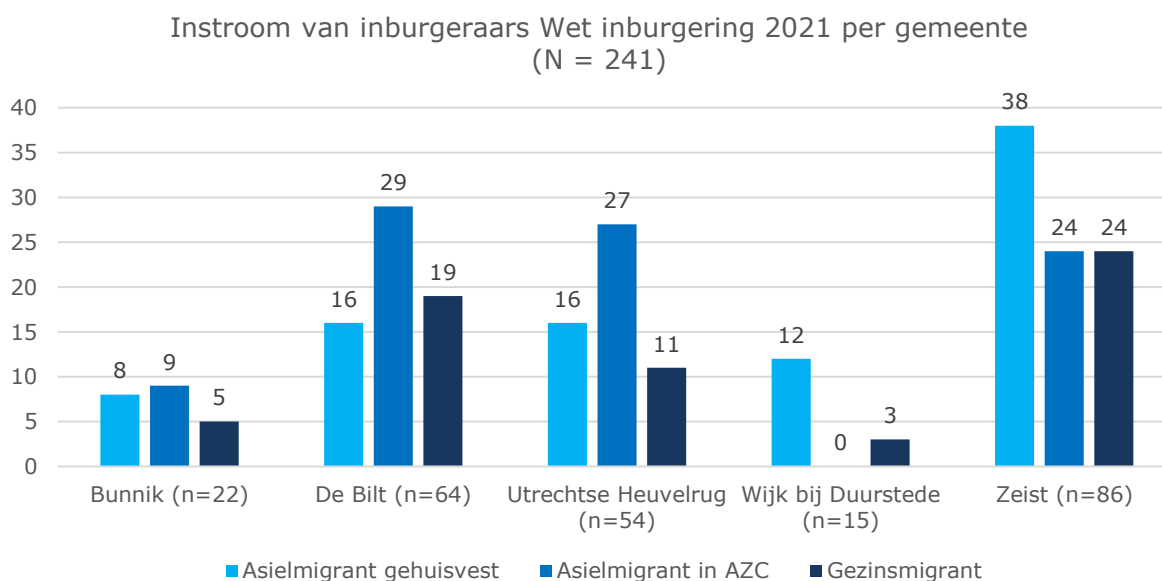
B2.1 Er zijn 241 inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 in begeleiding bij de RSD

Onderstaande tabel 4 laat zien dat totaal 241 inburgeringsplichtigen die vallen onder de Wet inburgering 2021 gekoppeld zijn aan een van de gemeenten in de regio onder begeleiding zijn bij de RSD. Hierbij gaat het om asielmigranten en gezinsmigranten.

Inburgeraars onder de Wet inburgering 2021	Totaal
Bunnik	22
De Bilt	64
Utrechtse Heuvelrug	54
Wijk bij Duurstede	15
Zeist	86
Totaal	241

Tabel 4. Totaal aantal inburgeringsplichtigen onder de Wet inburgering 2021 per gemeente

Onderstaande figuur 4 geeft de instroom van inburgeraars per gemeente weer, die bij de RSD in begeleiding zijn. Een aantal zaken vallen op. Gemeente Zeist heeft het hoogste aantal asielmigranten gehuisvest die afgelopen jaar aan de gemeente zijn gekoppeld. Daarbij zijn er in Zeist relatief gezien de meeste gezinsmigranten komen wonen. Voor gemeente Wijk bij Duurstede geldt dat er op de peildatum geen gekoppelde asielmigranten die in een AZC verblijven. Gemeente De Bilt heeft relatief gezien de meeste gekoppelde asielmigranten die woonachtig zijn in een AZC.

Figuur 4. Instroom van inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 per gemeente

B2.2 De gemeenten halen de huisvestingstaakstelling in 2022, maar minder inburgeraars onder de Wet inburgering 2021 ingestroomd dan verwacht

De gemeenten hadden in 2022 de taak om 188 inburgeringsplichtige asielmigranten te huisvesten. Dat is gelukt. Totaal zijn er 187 asielmigranten bij ons in begeleiding gekomen. 97 asielmigranten vallen onder de Wet inburgering 2013. Dit aantal is hoger dan vooraf verwacht. 90 asielmigranten zijn gehuisvest die vallen onder de Wet inburgering 2021.

B2.3 De gehuisveste asielmigranten onder de Wet inburgering 2021 zijn begonnen aan hun inburgeringstraject

Tabel 5 geeft een overzicht van de inburgeringstrajecten van asielmigranten per gemeente. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen asielmigranten die gehuisvest zijn in de gemeente en asielmigranten die nog woonachtig zijn in een AZC. Dit kan een AZC in de regio¹⁴ zijn maar ook AZC's elders in Nederland.

Gehuisveste asielmigranten	Totaal	In fase	Brede intake afgerond: Vastgestelde leerroute			(nog) Niet gestart ¹⁵
	In begeleiding	Brede intake	B1- route	Z- route	Onderwijs- route	
Bunnik	7	2	2	3	-	3
De Bilt	16	6	7	2	1	3
Utrechtse Heuvelrug	16	4	5	5	2	2
Wijk bij Duurstede	11	4	2	3	2	1
Zeist	36	13	13	7	3	5
Totaal	86	29	29	20	8	14

Tabel 5. Overzicht status van de inburgeringstrajecten van asielmigranten per gemeente

De instroom van inburgeringsplichtige asielmigranten onder de Wet inburgering 2021 was geprognoseerd op 155 in 2022. In totaal staan 86 gehuisveste asielstatushouders onder begeleiding van de regisseurs van Team inburgering. We zien dat 29 gehuisveste asielmigranten zich in de brede intake fase bevinden. Dit betekent dat voor hen nog moet worden vastgesteld binnen welke leerroute vallen.

Van 57 gehuisveste asielmigranten is de leerroute wel vastgesteld. Het merendeel van deze inburgeraars volgt de B1-route (n=29), gevolgd door de Z-route (n=20). De onderwijsroute is aan totaal 8 inburgeraars toegewezen. De onderwijsroute was eind 2022 regionaal nog niet was ingekocht. Daarom zijn vier¹⁶ inburgeraars in de onderwijsroute begonnen met een taaltraject in de B1-route ter overbrugging tot de onderwijsroute zelf is ingekocht en gaat starten. Hoewel dit taalaanbod voor hen niet geheel passend is, werken zij wel aan hun inburgering en het leren van de Nederlands taal. De overige inburgeraars in de Onderwijsroute zijn recentelijk ingestroomd en wachten op de start van hun inburgeringstraject¹⁷.

Voor 14 gehuisveste asielmigranten geldt dat hun inburgeringstraject om diverse redenen (nog) niet is gestart.

¹⁴ Het gaat hierbij om AZC Leersum, Utrecht en Zeist.

¹⁵ Sommige klanten zijn om diverse redenen niet gestart met hun inburgering, zoals verhuizing (1) naar of verblijf (1) een andere gemeente, vrijstelling van (1) of het intrekken van de inburgeringsplicht (2), andere persoonlijke omstandigheden (4) of de reden is onbekend (5).

¹⁶ Eén uit Utrechtse Heuvelrug, twee uit Wijk bij Duurstede en één uit Zeist.

¹⁷ Voor de onderwijsroute geldt dat inburgeraars 6 maanden na vaststelling van deze leerroute moeten starten met het inburgeringstraject.

B2.3 Meer inburgeraars in de Z-route, Onderwijsroute en B1-route wordt minder vaak vastgesteld dan geprognostiseerd door het ministerie van SZW

Tabel 6 laat de prognose van de leerroutes van het ministerie van SZW zien ten opzichte van de daadwerkelijk vastgestelde leerroutes in 2022. Het ministerie heeft deze prognoses meegegeven om gemeenten richting te geven bij de implementatie van de Wet inburgering 2021. De cijfers in de tabel geven een eerste blik op de verhoudingen tussen de vastgestelde leerroutes.

We zien dat de Z-route (35%) in praktijk vaker is vastgesteld dan is geprognostiseerd (15%) door het ministerie van SZW. Voor de RSD betekent dit dat meer inburgeraars begeleiding nodig hebben bij het participatiecomponent van hun inburgeringstraject dan we vooraf hebben verwacht. Dit vraagt de komende tijd onze aandacht. Het normbedrag voor de Z-route zijn gelijk aan die van de B1-route.

Het aandeel inburgeraars in de B1-route (51% vs. 60%) en de Onderwijsroute (14% vs. 25%) is lager dan geprognostiseerd.

Leerroute	Normbedrag	Prognose SZW	Daadwerkelijk vastgestelde leerroutes
B1-route	€ 8.500	60%	51%
Z-route	€ 8.500	15%	35%
Onderwijsroute	€ 12.000	25%	14%
Totaal	-	100%	100%

Tabel 6. Overzicht leerroutes prognose SZW en daadwerkelijk vastgestelde leerroutes in 2022

B2.4 Alle gezinsmigranten zijn in beeld bij de RSD en meer dan de helft heeft een vastgestelde leerroute

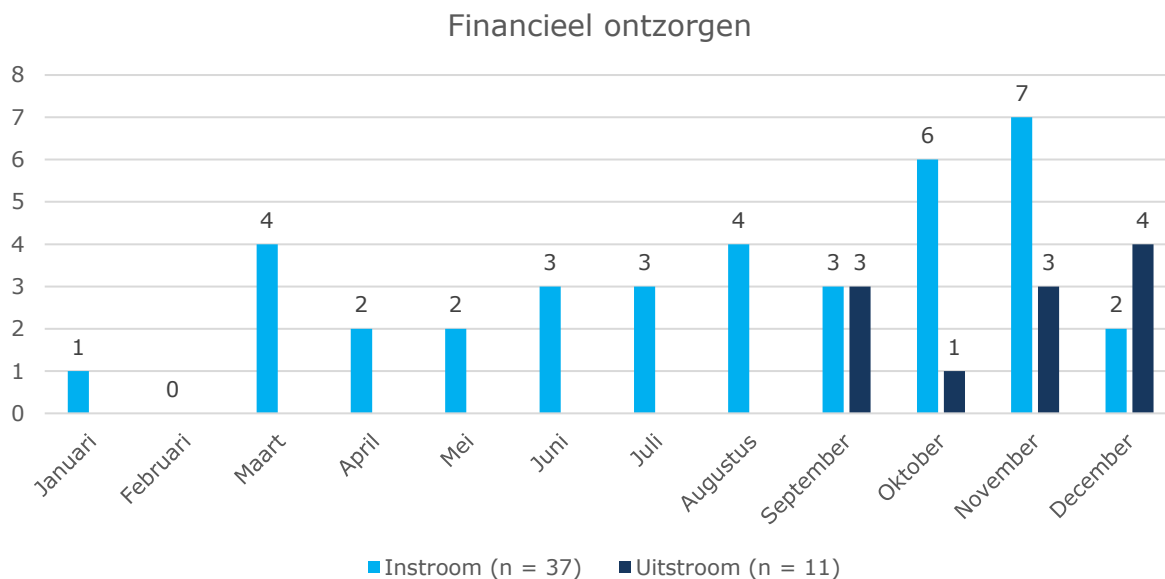
Onderstaande tabel 7 geeft inzicht in de status van de inburgeringstrajecten van gezinsmigranten per gemeente. In 2022 vestigden 62 inburgeringsplichtige gezinsmigranten in de gemeente. Alle 62 gezinsmigranten zijn in beeld bij de RSD. Meer dan de helft heeft inmiddels een vastgestelde leerroute.

Gezinsmigranten onder de Wet inburgering 2021	In fase Brede intake	Brede intake afgerond: Vastgestelde leerroute			Totaal
		B1-route	Z-route	Onderwijsroute	
Bunnik	3	2	-	-	5
De Bilt	7	11	1	-	19
Utrechtse Heuvelrug	8	2	1	-	11
Wijk bij Duurstede	-	2	1	-	3
Zeist	10	12	2	-	24
Totaal	28	29	5	-	62

Tabel 7. Overzicht status van de inburgeringstrajecten van gezinsmigranten per gemeente

B2.5 De eerste inburgeraars zijn financieel ontzorgd

De instroom van inburgeraars voor het financieel ontzorgen zette gedurende het jaar gestaag door. Totaal zijn er 37 trajecten van financieel ontzorgen gestart in 2022 en zijn 11 trajecten afgerond. Hoewel de financiële ontzorging in principe voor 6 maanden na huisvesting wordt geboden, zijn de eerste inburgeraars langer ontzorgd omdat zij de verplichte training nog niet hadden gevolgd.

Figuur 5. In- en uitstroom van financieel ontzorgen

B2.6 Participatieverklaringstraject en Module arbeidsmarkt en participatie worden gevolgd door inburgeraars onder de Wet inburgering 2013 en 2021

De onderstaande tabel 8 laat zien dat in 2022 totaal 219 inburgeraars de PVT hebben ondertekend en 59 inburgeraars de MAP hebben gevolgd. De meeste inburgeraars die hebben deelgenomen onder de oude Wet inburgering. Voor de inburgeraars die vallen onder de nieuwe Wet inburgering geldt dat zij later in hun inburgeringstraject deze onderdelen zullen volgen. Dat verklaart het lagere aantal deelnemers tot nu toe vanuit deze doelgroep.

De PVT is een verplicht onderdeel van de inburgering voor alle inburgeraars onder zowel de oude als de nieuwe inburgeringswet. De MAP is een nieuw onderdeel van de Wet inburgering 2021 en daarmee verplicht voor inburgeraars die onder deze wet vallen. Vanuit de intensieve aanpak van het Team inburgering is ervoor gekozen om de MAP ook open te stellen voor asielmigranten die vallen onder de oude Wet inburgering. 51 inburgeraars onder de oude Wet inburgering hebben hier in 2022 aan deelgenomen.

Doelgroep	PVT	MAP
Asielmigranten Wet inburgering 2013	131	51
Gezinsmigranten Wet inburgering 2013	83	n.v.t.
Asielmigranten Wet inburgering 2021	5	7
Gezinsmigranten Wet inburgering 2021	-	1
Totaal	219	59

Tabel 8. Overzicht van aantal deelnemers PVT en MAP naar doelgroep

B2.7 Het klantbestand van de intensieve aanpak nieuwkomers wordt kleiner

Op 1 januari 2022 begeleidden we 466 inburgeraars in de intensieve aanpak nieuwkomers. Op 31 december 2022 is dit aantal gedaald tot 312 inburgeraars. Dat is een afname van 155 op het totale klantbestand van Team inburgering. Tabel 9 geeft inzicht in de redenen van uitstroom. Totaal zijn 74 klanten bemiddeld uit de uitkering naar werk naar (parttime) werk of scholing.

Daarnaast zijn 177 inburgeraars overgeheveld naar Team werk of Team activering binnen de RSD. Deze inburgeraars zijn niet langer inburgeringsplichtig en worden daarom overgedragen. Het betreft een grote groep inburgeraars. Dit valt terug te herleiden naar de hoge asielinstroom in 2017 en 2018. Deze inburgeraars hebben in 2019 hun asielstatus gekregen en werden daarmee inburgeringsplichtig. Aangezien het wettelijke inburgeringstermijn 3 jaar betreft, zijn zij in 2022 ingeburgerd en vallen daarmee niet meer onder de begeleiding van Team inburgering.

Uitstroom	Aantal
Uitstroom naar werk (beëindiging uitkering)	33
Uitstroom naar parttime werk (gedeeltelijke beëindiging uitkering)	33
Uitstroom naar scholing	8
Totaal	74

Tabel 9. Uitstroom van inburgeraars uit de intensieve aanpak nieuwkomers

B2.8 ELIP-dienstverlening

Totaal zijn vanaf november 2020 tot en met december 2022 14 inburgeraars ondersteund vanuit de ELIP-dienstverlening. Totaal hebben 22 inburgeraars zich aangemeld voor deze ondersteuning. Tabel 10 laat zien dat er een afname is te zien in het aantal aanmeldingen over de jaren heen. Dit verklaren we doordat veel klanten op tijd en binnen hun inburgeringslening aan hun inburgeringsplicht hebben voldaan of zijn ontheven.

		Bunnik	De Bilt	Utrechtse Heuvelrug	Wijk bij Duurstede	Zeist	Totaal
2020	Aanmeldingen	1	2	2	3	3	11
	Toegekend	1	1	1	1	2	6
2021	Aanmeldingen	-	4	2	2	-	8
	Toegekend	-	2	1	2	-	5
2022	Aanmeldingen	1	2	-	-	-	3
	Toegekend	1	2	-	-	-	3
Totaal	Aanmeldingen	2	8	4	5	3	22
	Toekenningen	2	5	2	3	2	14

Tabel 10. Aanmeldingen en toekenningen voor ELIP-dienstverlening per gemeente